

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

Кафедра менеджменту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з навчальної роботи

О.О. Азюковський

“__” вересня 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія організації

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок спеціальності 073 Менеджмент

(шифр і назва спеціальності)

Факультет менеджменту

Робоча програма „Теорія організації” для студентів за спеціальністю 073 „Менеджмент”, „03_” вересня 2018 року – 9 с.

Розробники: Саннікова С.Ф., доцент, канд. техн. наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри (предметної комісії) менеджменту

Протокол від “30” серпня 2018 року № 1

Завідувач кафедри (циклової, предметної комісії) менеджменту

_____ (Швець В.Я.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“30” серпня 2018 року

Схвалено методичною комісією вищого навчального закладу за спеціальністю 073 „Менеджмент”

Протокол від “03” вересня 2018 року № 1

“03” вересня 2018 року Голова _____ (Швець В.Я.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 «Управління і адміністрування» (шифр і назва)	Обов'язкова
	Напрямок підготовки „Менеджмент” (шифр і назва)	
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): 073 „Менеджмент”	Рік підготовки:
Загальна кількість годин - 90		2-й
		Семестр
		3-й, 1 чверть
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 10,3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції
		14 год.
		Практичні, семінарські
		14 год.
		Самостійна робота
62 год.		
		Вид контролю: залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: 0,387

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Теорія організації” є формування у студентів сучасного, на основі системного підходу, світогляду щодо створення, функціонування й еволюції організацій.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Теорія організації” є:

- забезпечення студентів знаннями про теорію та практику функціонування організацій у мінливих умовах сучасного ринкового соціально-економічного середовища, про регулювання процесів, які в них відбуваються у взаємозв'язку із зовнішнім середовищем тощо;
- вивчення основних організаційних теорій;
- вивчення теоретико-методологічних засад створення й функціонування організацій;
- засвоєння основних методичних підходів аналізу внутрішнього й зовнішнього середовища організацій;
- набуття вмінь побудови організаційних структур організацій різних типів;
- набуття навичок трансформації, створення іміджу й культури організацій.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати :

- сутність поняття «організація», особливості теорії організації в системі наук;
- особливості функціонування і застосування законів і принципів організації;
- основні організаційні теорії, їх сутність і особливості;
- зміст і особливості основних моделей організацій;
- стан, будову, властивості, поведінку систем;

- класифікацію організацій за принципами управління; за функціональними ознаками; за ознакою реалізації суспільних функцій; за ознакою визначення цілі;
- загальні риси соціальної організації, основні види соціальних організацій;
- механізми регулювання (регулятори) у соціальних системах;
- методи і принципи управління;
- фактори гнучкості і стійкості організації;
- парадигми організаційного процесу;
- наукові засади синергетики;
- основи організаційного проектування;
- основні положення концепції самоорганізації;
- характеристики внутрішнього і зовнішнього середовища організації, методи їх дослідження;
- концептуальні підходи до формування організаційної культури;
- моделі, типи організаційних культур;

вміти :

- працювати з монографічними, довідково-енциклопедичними, статистичними, електронними джерелами з соціально-економічної проблематики та менеджменту;
- володіти методикою розрахунків основних показників та використання методологічних інструментів з метою пізнання мінливих явищ та процесів, які впливають на стан організації;
- використовувати методологічні та методичні прийоми вивчення ефективності діяльності організацій;
- досліджувати й характеризувати різні види організацій, визначаючи їх переваги й недоліки;
- здійснювати порівняльний аналіз і формування різних типів організаційних структур;
- визначати чинники формування іміджу й культури організації;
- здійснювати процес проектування організаційних форм управління;
- розробляти заходи з трансформації як організації у цілому, так і її складових з урахуванням впливу факторів зовнішнього середовища.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент набуває наступні загальні та спеціальні компетенції, що трансформуються у відповідні результати навчання:

компетенції:

- здатність до застосовування концептуальних і базових знань, розуміння предметної області і професії менеджера;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між соціально-економічними явищами та процесами;
- здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями;
- здатність визначати та описувати характеристики організації;

результати навчання:

- виявляти навички організаційного проектування;
- демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень;
- демонструвати знання теорій менеджменту;
- демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Методологічні основи теорії організації

Сутність поняття «організація». Закони організації. Закони функціонування (статики) організації: закон композиції, закон пропорційності, закон найменших. Закони розвитку (динаміки) організації: закон онтогенезу (перетворення), закон синергії, закон інформованості-упорядкованості, закон єдності аналізу й синтезу, закон самозбереження. Принципи організації. Етапи розвитку організації: зародження, зростання, зрілості, старіння. Збереження рівноваги організації та її цілісності.

Тема 2. Основні організаційні теорії та моделі

Організаційні теорії: класична організаційна теорія; теорії організаційної поведінки; теорія інститутів та інституційних змін; популяційно-екологічна (еволюційна) теорія; тектологія О. Богданова; ноосфера В. І. Вернадського. Еволюція теоретичних концепцій організації.

Основні моделі організацій: органічна та механістична моделі.

Сучасна організаційна парадигма: сутність, значення, зміст, практична спрямованість.

Тема 3. Системні уявлення про організацію

Формування системних уявлень: Платон, Аристотель, Кант, А. Сміт. Системність як загальна властивість матерії. Системний підхід (погляд). Стан системи, властивості системи, поведінка системи, дія, подія. Будова систем: підсистема, елемент, структура, зв'язок. Атрибути зв'язку: спрямованість, сила, характер.

Класифікація систем. Загальна класифікація: абстрактні системи; конкретні системи; відкриті системи; закриті системи; динамічні системи; адаптивні системи; ієрархічні системи, їх характеристики. Класифікація за ознаками: за походженням; за описом змінних; за способом управління; за типом операторів.

Аспекти організаційного порядку. Типологія організацій. Класифікація організацій за ознаками: класифікація за принципами управління; класифікація за функціональними ознаками; класифікація за ознакою реалізації суспільних функцій; класифікація за ознакою визначення цілі (ціннісно-орієнтовані організації; організації, які формують власні цілі; цілескеровані організації; цілеспрямовані організації; цілеорієнтовані організації; цілепридатні організації; паразитичні організації).

Тема 4. Організація як соціум

Соціальна організація і соціальна спільність. Людина як елемент соціальної системи. Активність і опірність соціальної організації. Загальні риси соціальної організації.

Основні види соціальних організацій: формальна й неформальна організації.

Механізми регулювання (регулятори) у соціальних системах: цільова управлінська дія, саморегуляція (самоуправління), організаційний порядок.

Тема 5. Організація як процес

Організаційна діяльність. Альтернативні парадигми організаційного процесу. Система управління - кібернетичний підхід. Принципи управління: принцип розімкненого управління; принцип розімкненого управління з компенсацією обурень; принцип замкненого управління; принцип однократного управління.

Оптимізація управління. Адаптивні й такі, що самі настроюються, системи.

Методи управління: детермінований метод управління; програмно-цільовий метод управління; ціннісно-орієнтований метод управління.

Тема 6. Внутрішнє і зовнішнє середовище організації

Внутрішнє середовище організації. Змінні всередині організації (внутрішні фактори): цілі, завдання, структура, технологія, люди. Культура та імідж організації як її внутрішні фактори. Взаємозв'язок внутрішніх факторів.

Зовнішнє середовище організації. Мікрооточення (фактори зовнішнього середовища безпосереднього впливу): партнери; конкуренти; центральні та місцеві органи влади; навколишнє населення; природні умови. Макрооточення (фактори зовнішнього середовища опосередкованого впливу): міжнародні події та оточення; стан економіки; соціокультурні фактори; політичні обставини; розвиток науки й технології; право; соціально-суспільні фактори.

Взаємозв'язок факторів зовнішнього та внутрішнього середовища організації.

Тема 7. Основи організаційного проектування

Концептуальні терміни: організаційна форма управління (ОФУ); відносини; децентралізація; стратегія; структура; виробнича структура; технологічна структура; зв'язок; структура управління; ланка управління; рівень управління. Сутність та етапи організаційного проектування. Переваги та недоліки традиційних організаційних форм управління. Переваги та недоліки адаптивних організаційних форм управління. Теоретичні засади створення й розвитку організаційних форм управління.

Методологія проектування організаційних форм управління. Концептуальні підходи до проектування організаційних форм управління. Основні методологічні принципи і методи проектування організаційних форм управління.

Технологія проектування організаційних форм управління. Процес проектування організаційних форм управління: зміст основних етапів проектування ОФУ (передпроектної підготовки, проектування, впровадження проекту). Розробка організаційного робочого проекту.

Оцінка ефективності організаційних форм управління. Підходи до оцінки ефективності організаційних форм управління. Показники оцінки ефективності. Методика розрахунку основних коефіцієнтів: ефективності ОФУ; ланковості; територіальної концентрації; дублювання функцій; надійності системи управління; централізації (децентралізації) функцій; ефективності використання інформації.

Криза парадигми традиційного менеджменту. Перспективи розвитку організаційних утворень.

Тема 8. Організаційна культура

Зміст понять «культура» і «організаційна культура». Концептуальні підходи до формування організаційної культури. Моделі організаційної культури. Характеристики організаційної культури. Громадянська й корпоративна культури.

Типологія організаційних культур. Визначальні фактори культури організації. Підходи до типізації організаційних культур: факторні моделі цінностей; менталітет і організаційна культура; фундаментальні вірування та цінності; ставлення до часу; конкуруючі цінності. Характеристика типів культури за ознакою конкуруючих цінностей: кланова, ієрархічна (бюрократична), ринкова та адхократична культури.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		лекції	практ.	самот. робота
Тема 1. Методологічні основи теорії організації	12	2	2	8
Тема 2. Основні організаційні теорії і моделі	12	2	2	8
Тема 3. Системні уявлення про організацію	10	1	1	8
Тема 4. Організація як соціум	10	1	1	8
Тема 5. Організація як процес	10	1	1	8
Тема 6. Внутрішнє і зовнішнє середовище організації	12	2	2	8
Тема 7. Основи організаційного проектування	12	2	2	8
Тема 8. Організаційна культура	8	1	1	6
Контрольні заходи	4	2	2	
Усього годин	90	14	14	62

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Методологічні основи теорії організації	2
2	Тема 2. Основні організаційні теорії і моделі	2
3	Тема 3. Системні уявлення про організацію	1
4	Тема 4. Організація як соціум	1
5	Тема 5. Організація як процес	1
6	Тема 6. Внутрішнє і зовнішнє середовище організації	2
7	Тема 7. Основи організаційного проектування	2
8	Тема 8. Організаційна культура	1

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методологічні основи теорії організації	8
2	Основні організаційні теорії і моделі	8
3	Системні уявлення про організацію	8
4	Організація як соціум	8
5	Організація як процес	8
6	Внутрішнє і зовнішнє середовище організації	8
7	Основи організаційного проектування	8
8	Організаційна культура	6

7. Індивідуальні завдання

Теми індивідуальних завдань визначаються викладачем та повідомляються студентам не пізніше, ніж за тиждень до проведення практичного заняття.

8. Методи навчання

Інтерактивні лекції, практичні заняття.

9. Методи контролю

Усні опитування на практичних заняттях за матеріалом лекцій, обговорення, розв'язання ситуаційних завдань, виступи з доповідями, участь в обговоренні тем занять, робота в групі, контрольна робота з лекційного курсу, яка містить 30 тестів.

Підсумкове оцінювання знань студенту з теорії організації можливе за результатами поточної успішності або за результатами заліку. Для студентів, які не мають поточної оцінки з практичних занять обов'язковим є складання заліку.

Залік являє собою письмову роботу, яка складається з:

- 1) 30 (тридцяти) тестових завдань, вага кожного завдання 2 бали;
- 2) 1 (одного) практичного завдання (ситуаційного завдання), вага 40 балів.

Час на виконання залікового завдання становить 90 хвилин (одну пару).

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Студенти можуть отримати підсумкову (залікову) оцінку з дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного оцінювання на практичних заняттях та контрольної лекційної роботи складатиме не менше 60 балів.

	Поточне оцінювання та самостійна робота	Підсумковий тест (залік)	Сума
	Практичні – 2,7 бали за відвідування Додатково: від 1 до 4 балів за роботу на практичному занятті 1 Бал - Задовільно 2 Бали - Добре 3 Бали - Дуже Добре 4 Бали - Відмінно 1 лекційна контрольна робота (максимально 1 робота дає 60 балів): Незадовільно – 0-37 балів Задовільно – 38-44 бали Добре – 45-54 бали Відмінно – 55-60 балів	100	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література

Базова

1. Жуковська Л. Е. Теорія організацій [Текст]: навч. посіб. / Л.Е. Жуковська, Є.Г. Борисевич, Є.М. Стрельчук – Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2011. – 148 с.
2. Мильнер Б.З. Теория организации [Текст]: учебник / Б.З.Мильнер. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 864 с.
3. Монастирський Г.Л. Теорія організації [Текст]: навч. посібн. / Г.Л. Монастирський. – К.:Знання, 2008. – 319 с.
4. Свидрук І.І. Теорія організації [Текст]: підручник / І.І. Свидрук, Ю.Б. Миронов, О.О. Кундицький. - Львів: Новий Світ-2000, 2013. - 175 с.
5. Семиков В.Л. Теория организации [Текст]: учебник / В.Л. Семиков - М.: Академия ГПС МЧС, 2003. - 220 с.
6. Смирнов Э.А. Теория организации [Текст] / Э.А.Смирнов.– М.: ИНФРА – М, 2005. – 248 с.
7. Теорія організації: підручник / Й.М. Петрович, Л.В. Галаз, К.В. Процак. - Львів: Магнолія 2006, 2013. - 336 с.

Додаткова

1. Баранников А.Ф. Теория организации [Текст]: учебник для вузов / А.Ф. Баранников – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2004. -700 с.
2. Беляев А.А. Системология организации [Текст]: учебник / А.А. Беляев, С.М. Коротков; Под ред. проф. Э.М.Короткова.– М.:ИНФРА-М, 2000. – 182 с.
3. Латфуллин Г.Р. Теория организации [Текст] / Г.Р. Латфуллин, А.В. Райченко. - СПб. : Питер, 2004. – 395 с.
4. Марченко О.М. Теорія організації [Текст]: навч. посіб. / О.М Марченко, Л.М. Томаневич. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. – 360 с.
5. Мескон А. Основы менеджмента [Текст]: / А. Мескон, А. Хедоури А. – М.: Дело, 2002. – 704 с.
6. Немцов В.Д. Менеджмент організацій [Текст]: навч. посіб. / В.Д. Немцов, Л.Є. Довгань, Г.Ф. Сініок. — К.: Ексоб, 2002.- 388 с.
7. Приходько Т.Ю. Теория организации [Текст] / Т.Ю. Приходько. В.И. Приходько. - СПб. : Питер, 2004. - 269 с.
8. Радченко Я.В. Теория организации [Текст] / Я.В. Радченко, Э.А. Смирнов. – М.: ЗАО «Финстатинформ, 2000. – 212 с.
9. Робинс С. Менеджмент [Текст] / С. Робинс, М. Коултер. – М: Издательский дом “Вильямс”, 2004. - 1056 с.
10. Свидрук І.І. Теорія організації [Текст]: Підручник. / І.І. Свидрук, Ю.Б. Миронов, О.О. Кундицький. - Львів: Новий Світ-2000, 2013. - 175 с.
11. Томпсон А.А. Стратегический менеджмент: концепции и ситуации для анализа [Текст] / А.А. Томпсон, А.Дж. Стрикленд. – 12-е изд. – М.: Вильямс, 2003. – 928 с.